WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 11 grudnia 2008 r. *

W sprawie C-295/07 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 Statutu Trybunału Sprawiedliwości, wniesione w dniu 20 czerwca 2007 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez J. Fletta, działającego w charakterze pełnomocnika, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

w której pozostałymi uczestnikami postępowania są:

Département du Loiret, reprezentowany przez A. Carneluttiego, adwokata,

strona skarżąca w pierwszej instancji,

Scott SA, z siedzibą w Saint-Cloud (Francja), reprezentowana przez J. Levera, QC, J. Gardnera i G. Peretza, barristers, umocowanych przez R. Griffitha i M. Papadakisa, solicitors,

interwenient w pierwszej instancji,

* Język postępowania: francuski.

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: P. Jann (sprawozdawca), prezes izby, M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet i J.J. Kasel, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,
sekretarz: R. Grass,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 5 czerwca 2008 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 W swoim odwołaniu Komisja Wspólnot Europejskich wnosi o uchylenie wyroku Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie T-369/00 Département du Loiret przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-851 (zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem"), w którym Sąd stwierdził nieważność decyzji Komisji 2002/14/WE z dnia 12 lipca 2000 r. w sprawie pomocy państwa przyznanej przez Francję na rzecz Scott Paper SA/Kimberly-Clark (Dz.U. 2002, L 12, s. 1, zwanej dalej „sporną decyzją") w zakresie, w jakim decyzja ta dotyczy pomocy przyznanej w formie preferencyjnej ceny działki, o której mowa w art. 1 decyzji.

Ramy prawne

Rozporządzenie (WE) nr 659/1999

2 Artykuł 14 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [88] traktatu WE (Dz.U. L 83, s. 1), zatytułowany „Windykacja [odzyskanie] pomocy", brzmi następująco:

„1. W przypadku gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy przyznanej bezprawnie, Komisja podejmuje decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu windykacji [odzyskania] pomocy od beneficjenta (zwaną dalej »decyzją o windykacji [odzyskaniu]«). Komisja nie wymaga windykacji [odzyskania] pomocy, jeżeli byłoby to sprzeczne z ogólną zasadą prawa wspólnotowego.

2. Pomoc podlegająca windykacji [odzyskaniu] na podstawie decyzji o windykacji [odzyskaniu] obejmuje odsetki naliczone według właściwej stopy ustalonej przez Komisję. Odsetki są płatne od dnia, w którym pomoc przyznana bezprawnie została udostępniona beneficjentowi, do daty jej windykacji [odzyskania].

3. Bez uszczerbku dla jakiegokolwiek orzeczenia Trybunału […] wydanego zgodnie z art. [242] traktatu, windykacja [odzyskanie] zostaje przeprowadzon[e] bezzwłocznie i zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym zainteresowanego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidują one bezzwłoczne i skuteczne wykonanie decyzji Komisji. W tym celu oraz w wypadku postępowania przed sądami krajowymi zainteresowane państwa członkowskie podejmują wszelkie konieczne kroki, jakie dostępne są w ich odpowiednich systemach prawnych, włącznie ze środkami tymczasowymi, bez uszczerbku dla prawa wspólnotowego".

Komunikat w sprawie stóp procentowych stosowanych w przypadku odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy

3 W komunikacie 2003/C 110/08 z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie stóp procentowych stosowanych w przypadku odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy (Dz.U. C 110, s. 21, zwanym dalej „komunikatem z 2003 r.") Komisja podnosi, co następuje:

„[…]

[…] pojawiła się wątpliwość, czy odsetki te powinny być proste, czy składane. […] Komisja uznała za pilne wyjaśnienie swojego stanowiska w tym względzie.

[…]

[…] pomimo różnych sytuacji wydaje się, że oddziaływanie pomocy niezgodnej z prawem polega na przekazywaniu beneficjentowi środków na warunkach podobnych do nieoprocentowanych pożyczek średniookresowych. Stosowanie odsetek składanych wydaje się więc niezbędne do zapewnienia pełnej przeciwwagi dla korzyści finansowych wynikających z takiej sytuacji.

Komisja pragnie zatem poinformować państwa członkowskie i zainteresowane strony, że we wszystkich decyzjach nakazujących odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy, które instytucja ta wyda w przyszłości, będzie ona stosować stopę referencyjną używaną

do obliczenia ekwiwalentu subwencji netto pomocy na cele regionalne według metody składanej. Zgodnie ze zwyczajowymi praktykami rynkowymi obliczenie odsetek składanych powinno następować na podstawie rocznej. Podobnie Komisja oczekuje od państw członkowskich, iż przy wykonywaniu decyzji o odzyskaniu pomocy oczekujących na wykonanie zastosują odsetki składane, chyba że naruszałoby to ogólną zasadę prawa wspólnotowego" [tłumaczenie nieoficjalne].

Rozporządzenie (WE) nr 794/2004

4 Artykuł 11 rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia nr 659/1999 (Dz.U. L 140, s. 1), zatytułowany „Sposób stosowania oprocentowania", stanowi:

„1. Stopą procentową, która ma być zastosowana, jest stopa obowiązująca w dniu, w którym pomoc niezgodna z prawem znalazła się po raz pierwszy w dyspozycji beneficjenta.

2. Stopę procentową stosuje się narastająco [według metody składanej] do dnia zwrotu [odzyskania] pomocy. Odsetki narosłe w poprzednim roku podlegają oprocentowaniu w każdym następnym roku.

3. Stopę procentową, o której mowa w ust. 1, stosuje się przez cały okres do dnia zwrotu [odzyskania] pomocy. Jeśli jednak od dnia, w którym pomoc niezgodna z prawem znalazła się po raz pierwszy w dyspozycji beneficjenta, do dnia zwrotu [odzyskania]

pomocy upłynęło więcej niż pięć lat, stopę procentową wylicza się w pięcioletnich przedziałach, biorąc za podstawę stopę obowiązującą w dniu jej ponownego wyliczenia".

5 Zgodnie z art. 13 akapit piąty powyższego rozporządzenia art. 11 stosuje się do każdej decyzji o odzyskaniu notyfikowanej po dniu wejścia w życie tego rozporządzenia.

Okoliczności powstania sporu i sporna decyzja

6 Okoliczności powstania sporu, tak jak zostały one przedstawione w pkt 1–8 zaskarżonego wyroku, mogą zostać streszczone w następujący sposób.

7 W dniu 31 sierpnia 1987 r. miasto Orlean (Francja), departament Loiret (Francja) i spółka Scott SA (zwana dalej „Scott") zawarli porozumienie dotyczące między innymi sprzedaży tej spółce działki w celu umieszczenia tam fabryki. Porozumienie to przewidywało, że departament Loiret i miasto Orlean zapłacą maksymalnie 80 mln FRF (12,2 mln EUR) za prace związane z zagospodarowaniem terenu na potrzeby Scott.

8 W styczniu 1996 r. akcje Scott zostały nabyte przez spółkę Kimberly-Clark Corp., która w styczniu 1998 r. ogłosiła zamknięcie fabryki. Aktywa fabryki, czyli działka i fabryka papieru, zostały zakupione przez spółkę Procter & Gamble w czerwcu 1998 r.

9 Komisja, otrzymawszy — w następstwie raportu francuskiego Cour des comptes (trybunału obrachunkowego) opublikowanego w listopadzie 1996 r. — skargę w odniesieniu do pomocy, o której tu mowa, po wymianie informacji z władzami francuskimi między styczniem 1997 r. a kwietniem 1998 r. poinformowała te władze pismem z dnia 10 lipca 1998 r. o swojej decyzji z dnia 20 maja 1998 r. o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 93 ust. 2 traktatu WE (obecnie art. 88 ust. 2 WE).

10 Sporna decyzja została przedstawiona następująco w zaskarżonym wyroku:

„10 [Sporna] decyzja, w zmienionej wersji, stanowi, że:

»*Artykuł 1*

Pomoc państwa, którą Francja przyznała na rzecz spółki Scott w formie preferencyjnej ceny działki i preferencyjnej stawki opłaty za odprowadzanie ścieków, w wysokości 39,58 mln FRF (6,03 mln EUR) lub 80,77 mln FRF (12,3 mln EUR) według wartości zaktualizowanej, jeśli chodzi o preferencyjną cenę działki […], jest niezgodna ze wspólnym rynkiem.

Artykuł 2

1. Francja podejmie wszelkie kroki niezbędne do odzyskania od beneficjenta pomocy, o której mowa w art. 1, oddanej już bezprawnie do jego dyspozycji.

2. Odzyskanie pomocy następuje bezzwłocznie zgodnie z przepisami prawa krajowego, pod warunkiem że pozwalają one na natychmiastowe i skuteczne wykonanie niniejszej decyzji. Pomoc podlegająca odzyskaniu obejmuje odsetki naliczane od dnia, w którym pomoc została oddana do dyspozycji beneficjenta, aż do dnia jej odzyskania. Odsetki nalicza się na podstawie stopy referencyjnej stosowanej do obliczenia ekwiwalentu subwencji w ramach pomocy na cele regionalne«.

11 Co się tyczy nałożenia odsetek, to Komisja uznała [motyw 239 (spornej) decyzji], że:

»[W] celu przywrócenia warunków gospodarczych, którym przedsiębiorstwo musiałoby sprostać, gdyby nie została mu przyznana pomoc niezgodna ze wspólnym rynkiem, władze francuskie powinny podjąć wszelkie niezbędne kroki, aby znieść korzyści, które wynikają z pomocy, i aby odzyskać ją od beneficjenta.

[…]«.

12 Tym samym zaktualizowana wartość pomocy podlegającej odzyskaniu obliczona przez Komisję, mianowicie 80,77 mln FRF (zob. pkt 10 powyżej), uwzględnia zastosowanie stopy procentowej od dnia przyznania bezprawnej pomocy do dnia wydania [spornej] decyzji. Wspomniana stopa procentowa odpowiada stopie referencyjnej stosowanej przez Komisję w celu obliczenia elementu pomocy subwencji publicznych we Francji, mianowicie »5,7% od dnia 1 stycznia 2000 r.« [motywy 172 i 239 (spornej) decyzji]".

Przebieg postępowania w pierwszej instancji i zaskarżony wyrok

11 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 4 grudnia 2000 r. departament Loiret wniósł skargę na sporną decyzję, zmierzającą do stwierdzenia nieważności tej decyzji w zakresie, w jakim uznaje ona za bezprawną pomoc państwa przyznaną w formie preferencyjnej ceny działki i nakazuje zwrot kwoty 39,58 mln FRF (6,03 mln EUR) lub 80,77 mln FRF (12,3 mln EUR) według wartości zaktualizowanej.

12 Scott, która również wniosła skargę do Sądu, mającą na celu stwierdzenie nieważności w części spornej decyzji (T-366/00 Scott przeciwko Komisji), przystąpiła do niniejszego postępowania w charakterze interwenienta celem poparcia żądań departamentu Loiret.

13 Komisja wniosła do Sądu o oddalenie skargi jako bezzasadnej.

14 W zaskarżonym wyroku Sąd orzekł, że sporna decyzja nie została wystarczająco uzasadniona w odniesieniu do kapitalizacji odsetek. W związku z tym uwzględnił on piątą część zarzutu drugiego i stwierdził nieważność tej decyzji w zakresie, w jakim dotyczy ona pomocy przyznanej w formie preferencyjnej ceny działki, o której mowa w art. 1 decyzji, nie badając pozostałych zarzutów i argumentów podniesionych na poparcie skargi.

15 W odniesieniu do zastosowania składanej stopy procentowej Sąd stwierdził najpierw w pkt 36 zaskarżonego wyroku, iż w spornej decyzji nie zostało sprecyzowane, że zastosowano w niej składaną stopę procentową oraz że jedynie dokonując obliczeń na podstawie początkowej wartości i „zaktualizowanej wartości" pomocy, które zostały wskazane w tej decyzji, czytelnik może dojść do wniosku, że zastosowano składaną stopę procentową. W decyzji nie zostały w ogóle przedstawione powody, z jakich zastosowana została stopa składana, a nie stopa prosta.

16 Następnie w pkt 43 zaskarżonego wyroku Sąd doszedł do wniosku, że nałożenie w niniejszej sprawie odsetek składanych było pierwszym przejawem nowej, ważnej polityki Komisji, której instytucja ta w ogóle nie wyjaśniła. Po pierwsze, Komisja powinna była wskazać w spornej decyzji, że postanowiła skapitalizować odsetki, a po drugie, uzasadnić swoje podejście.

17 Zgodnie z pkt 44 zaskarżonego wyroku ten obowiązek był wzmożony z uwagi na fakt, że ze względu na okres, który upłynął między dniem sprzedaży działki a dniem wydania zaskarżonej decyzji, mianowicie 13 lat, nałożenie odsetek składanych miało istotne skutki finansowe dla wysokości pomocy podlegającej odzyskaniu.

18 W pkt 45 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził, że uzasadnienie spornej decyzji jest również niewystarczające w odniesieniu do wysokości zastosowanej stopy procentowej.

19 Następnie w odpowiedzi na argument Komisji, że użycie stopy składanej w celu zaktualizowania początkowej wartości subwencji jest uzasadnione koniecznością przywrócenia skutecznej konkurencji poprzez zniesienie korzyści, z której beneficjent miał pożytek, Sąd orzekł w pkt 49 zaskarżonego wyroku, że takie uzasadnienie zakłada, po pierwsze, że beneficjent nadal dysponuje taką korzyścią w tym okresie, a po drugie, że forma spornej pomocy jest porównywalna z nieoprocentowaną pożyczką kwoty, która odpowiada wartości subwencji początkowej. Sporna decyzja nie zawiera żadnego wyjaśnienia w tym zakresie.

20 W tym względzie Sąd zauważył w pkt 50 zaskarżonego wyroku, że z uwagi na formę pomocy przyznanej w trakcie 1987 r. spółce Scott, to jest przeniesienie własności zagospodarowanej działki po preferencyjnej cenie, nie jest wcale oczywiste, że aktualizacja szacunkowej wartości subwencji początkowej poprzez zastosowanie składanej stopy procentowej w wysokości 5,7% w omawianym okresie da kwotę odpowiadającą wartości korzyści, z której beneficjent miał pożytek jako właściciel nieruchomości w 2000 r.

21 Zgodnie z pkt 51 zaskarżonego wyroku ponadto bezsporne jest, że działka oraz fabryka zostały sprzedane Procter & Gamble w 1998 r. Niemniej cena podana przez władze francuskie — Komisja nie zakwestionowała, iż sprzedaż ta odbyła się w normalnych warunkach rynkowych, i przeanalizowała tę sprzedaż w spornej decyzji, przyjmując możliwość, że działka została sprzedana za tę cenę — była niższa nie tylko od wartości, którą Komisja określiła w 1987 r., ale również od ceny, którą zapłaciła Scott.

22 W pkt 52 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że w tych okolicznościach i ze względu na brak w spornej decyzji jakiegokolwiek uzasadnienia dotyczącego związku między domniemywaną korzyścią, którą Scott dysponowała w 2000 r., a kwotą 80,77 mln FRF Sąd nie jest w stanie dokonać kontroli sądowej kwestii, czy zastosowanie składanej stopy procentowej pozwala uzyskać wartość zaktualizowaną odpowiadającą wartości korzyści, która ma być zniesiona.

23 Wreszcie w pkt 53 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził, że sporna decyzja zawiera niespójność, jako że Komisja zastosowała odsetki według metody składanej do dnia wydania tej decyzji, a następnie odsetki według metody prostej do dnia odzyskania pomocy, w ogóle tego nie uzasadniając. Artykuł 2 tej decyzji, w myśl którego odzyskanie pomocy powinno nastąpić zgodnie z przepisami krajowymi, ma bowiem ten skutek, że odsetki należne za okres od dnia wydania spornej decyzji do dnia odzyskania pomocy będą obliczane według stopy prostej.

Postępowanie przed Trybunałem i żądania stron

24 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 20 czerwca 2007 r. Komisja wniosła odwołanie od zaskarżonego wyroku.

25 Komisja wnosi do Trybunału o stwierdzenie zasadności odwołania i w konsekwencji uchylenie zaskarżonego wyroku w całości. Ponadto z uwagi na stan postępowania Komisja wnosi do Trybunału o wydanie orzeczenia ostatecznego w sprawie i uznanie, że sporna decyzja jest wystarczająco uzasadniona w odniesieniu do składanej stopy procentowej. Na wypadek gdyby Trybunał tak nie uczynił, Komisja wnosi — w odniesieniu do wszystkich kwestii, w stosunku do których Trybunał uzna, że stan postępowania nie pozwala na wydanie orzeczenia — o skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd.

26 W konsekwencji Komisja wnosi również o obciążenie departamentu Loiret jego własnymi kosztami i kosztami poniesionymi przez Komisję w postępowaniu przed Trybunałem i przed Sądem oraz o obciążenie Scott jej własnymi kosztami poniesionymi przez nią w postępowaniu przed Trybunałem i Sądem.

27 Departament Loiret wnosi o oddalenie odwołania w całości oraz o obciążenie Komisji kosztami postępowania.

28 Scott wnosi o oddalenie odwołania Komisji oraz o zasądzenie od tej ostatniej zapłaty kosztów poniesionych przez Scott na obronę jej interesów w niniejszej instancji.

W przedmiocie odwołania

29 Na poparcie swojego odwołania Komisja podnosi osiem zarzutów opierających się odpowiednio na następujących twierdzeniach:

— decyzja jest wystarczająco uzasadniona, jeżeli proste obliczenie matematyczne pozwala stwierdzić, jaka metoda obliczenia została użyta;

— użycie składanej stopy procentowej jest nieodzownie zawarte w sposób dorozumiany w uzasadnieniu spornej decyzji, zważywszy na cel w postaci przywrócenia istniejącej wcześniej sytuacji;

— niezgodne z prawem przeniesienie ciężaru dowodu: na skarżącym ciążył obowiązek wykazania podnoszonej zmiany praktyki; na Komisji nie ciążył obowiązek wykazania braku takiej zmiany;

— Komisja nie jest prawnie zobowiązana do udowodnienia, że beneficjent dysponuje korzyścią w dniu wydania nakazu odzyskania pomocy;

— wyrok opiera się na spekulacjach, a nie na dowodach oraz przenosi ciężar dowodu w odniesieniu do podnoszonej ceny sprzedaży aktywów fabryki na rzecz Procter & Gamble;

— podnoszona cena sprzedaży jedenaście lat po przyznaniu pomocy nie jest właściwa dla celów obliczenia kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu;

— zgodnie ze spoczywającym na Komisji obowiązkiem zagwarantowania wykonania decyzji końcowych w dziedzinie pomocy państwa, w przypadku gdy decyzja końcowa milczy na ten temat, kwestia, czy do odzyskania pomocy zastosowanie ma prosta, czy składana stopa procentowa, podlega prawu wspólnotowemu, a nie prawu krajowemu oraz

— kwestia stopy procentowej może zostać oddzielona od kwoty głównej: w każdym wypadku nie ma podstawy prawnej do stwierdzenia nieważności spornej decyzji, chyba że w zakresie, w jakim zastosowano w niej stopę procentową wyższą od prostej stopy procentowej.

W przedmiocie zarzutu pierwszego

Argumentacja stron

30 Komisja uważa, że decyzja jest wystarczająco uzasadniona, jeżeli proste obliczenie pozwala stwierdzić, jaka metoda obliczenia została użyta (w niniejszym przypadku: odsetki składane). Wszystkie konieczne dane znajdowały się w spornej decyzji i użyty wzór stanowi wzór, który jest wszystkim znany. Sąd nie mógł zatem oprzeć stwierdzenia nieważności spornej decyzji między innymi na fakcie podniesionym w pkt 36 zaskarżonego wyroku, że jedynie dokonując pewnych obliczeń matematycznych, czytelnik może dojść do wniosku, że zastosowano składaną stopę procentową.

31 Zdaniem departamentu Loiret zarzut ten jest bezskuteczny, gdyż stwierdzenie Sądu krytykowane w tym zarzucie nie stanowi elementu uzasadnienia Sądu, lecz element opisowy, który zastępuje brak wskazania i wyjaśnienia w tekście spornej decyzji przyjętej metody aktualizacji. Sąd stwierdził bowiem nieważność tej decyzji, ponieważ żadne uzasadnienie posłużenia się tą metodą — która w owym czasie nie miała żadnego precedensu w praktyce Komisji — nie figuruje w tej decyzji.

32 Scott uważa również, że chodzi jedynie o uwagę odnoszącą się do okoliczności faktycznych, na której Sąd nie oparł stwierdzenia nieważności spornej decyzji.

Ocena Trybunału

33 Prawdą jest, że stwierdzenie Sądu zawarte w pkt 36 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym w spornej decyzji nie zostało sprecyzowane, że zastosowano w niej składaną stopę procentową oraz że jedynie dokonując obliczeń, czytelnik może dojść do wniosku, że zastosowano składaną stopę procentową, mieści się w analizie Sądu mającej na celu sprawdzenie, czy Komisja wystarczająco uzasadniła swoją decyzję o aktualizacji wartości pomocy poprzez nałożenie odsetek składanych.

34 Niemniej jednak z lektury tego fragmentu w jego kontekście, a w szczególności w związku z pkt 37–43 zaskarżonego wyroku wynika, iż to stwierdzenie ma jedynie charakter wstępny i nie stanowi podstawy wniosku, do którego Sąd doszedł w pkt 54 zaskarżonego wyroku, że sporna decyzja nie jest dostatecznie uzasadniona. Ten ostatni wniosek opiera się raczej na stwierdzeniu dokonanym również w pkt 36 zaskarżonego wyroku, że Komisja powinna była wskazać powody, z jakich zastosowała składaną, a nie prostą stopę procentową.

35 Należy zatem oddalić zarzut pierwszy jako bezskuteczny.

W przedmiocie zarzutu drugiego

Argumentacja stron

36 Odnosząc się ponownie do pkt 36 zaskarżonego wyroku, Komisja uważa, że użycie składanej stopy procentowej jest w każdym razie nieodzownie zawarte w sposób dorozumiany w uzasadnieniu spornej decyzji z uwagi na wskazane cele, to jest wyeliminowanie korzyści i przywrócenie wcześniej istniejącej sytuacji. Inflacja stanowi

nowoczesny fakt gospodarczy i wyraża się w rocznych odsetkach składanych. W konsekwencji aktualna wartość pieniądza nie zostaje prawidłowo zmierzona i korzyść nie zostaje wyeliminowana, chyba że zastosuje się składaną stopę procentową. Analiza ta została potwierdzona w wyroku Sądu z dnia 8 czerwca 1995 r. w sprawie T-459/93 Siemens przeciwko Komisji, Rec. s. II-1675, pkt 96–98.

37 Departament Loiret uważa po pierwsze, że zastosowanie składanej stopy procentowej nie mogło być dorozumiane w owym czasie z uwagi na obowiązujące wówczas ramy prawne, reprezentowane poglądy i praktykę Komisji.

38 Podnosi on między innymi, że w odniesieniu do metody obliczenia odsetek w piśmie Komisji do państw członkowskich SG(91) D/4577 z dnia 4 marca 1991 r. (komunikat do państw członkowskich dotyczący szczegółowych zasad notyfikowania pomocy i szczegółowych zasad postępowania w przedmiocie pomocy wprowadzonej w życie z naruszeniem art. [88] ust. 3 traktatu WE) wskazana została wyraźnie metoda obliczenia przewidziana w prawie krajowym państwa będącego adresatem decyzji negatywnej. W pkt 2 ust. 4 in fine tego pisma Komisja zwróciła uwagę na to, że odzyskanie pomocy ma „następować zgodnie z przepisami prawa krajowego, w tym przepisami dotyczącymi odsetek za opóźnienie od wierzytelności państwa".

39 Powyższe pismo, którego rola jako dokumentu odniesienia została uznana przez Trybunał w wyroku z dnia 24 września 2002 r. w sprawach połączonych C-74/00 P i C-75/00 P Falck i Acciaierie di Bolzano przeciwko Komisji, Rec. s. I-7869, pkt 164 i 165), stanowiło — jeśli chodzi o odsetki — wskazanie przez Komisję prawa mającego zastosowanie w tej kwestii do momentu wydania rozporządzenia nr 794/2004. Komunikat z 2003 r. zmienił je jedynie w kwestii metody aktualizacji.

40 W spornym okresie — zdaniem departamentu Loiret — prawo krajowe licznych państw członkowskich wychodziło z założenia — i nadal wychodzi z takiego założenia — że cena za czas zostaje uiszczona w drodze nałożenia odsetek prostych.

41 Po drugie, jak wynika z wyroku Trybunału z dnia 26 listopada 1975 r. w sprawie 73/74 Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique i in. przeciwko Komisji, Rec. s. 1491, sporna decyzja nie mogła w żadnym wypadku zostać uzasadniona w dorozumiany sposób ze względu na to, że szła znacznie dalej niż wcześniejsze decyzje.

42 Scott twierdzi, że ten zarzut nie stanowi odpowiedzi na argumentację przyjętą przez Sąd w celu uzasadnienia stwierdzenia nieważności spornej decyzji oraz że pozostaje on również w sprzeczności zarówno z ewolucją przepisów prawnych, jak i z praktyką Komisji w czasie, o którym tu mowa.

Ocena Trybunału

43 Przede wszystkim należy stwierdzić, że Sąd prawidłowo odesłał w pkt 35 zaskarżonego wyroku do utrwalonego orzecznictwa, zgodnie z którym uzasadnienie wymagane w art. 253 WE powinno być dostosowane do charakteru danego aktu i powinno przedstawiać w sposób jasny i jednoznaczny rozumowanie instytucji, która wydała akt, pozwalając zainteresowanym na zapoznanie się z uzasadnieniem przyjętego środka, a właściwemu sądowi na wykonanie kontroli. Wymóg uzasadnienia należy oceniać w świetle okoliczności konkretnej sprawy, w szczególności w świetle treści aktu, charakteru podniesionych argumentów, a także interesu, jaki w uzyskaniu wyjaśnień mogą mieć adresaci aktu lub inne osoby, których dotyczy on bezpośrednio

i indywidualnie. Nie wymaga się, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne elementy faktyczne i prawne, ponieważ kwestia, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 253 WE, powinna być oceniana w świetle nie tylko jego treści, ale również jego kontekstu i całości zasad prawnych regulujących daną dziedzinę (zob. w szczególności wyroki z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C-367/95 P Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, Rec. s. I-1719, pkt 63, oraz z dnia 10 lipca 2008 r. w sprawie C-413/06 P Bertelsmann i Sony Corporation of America przeciwko Impala, dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 166).

44 Ponadto z orzecznictwa wynika również, że decyzja Komisji, która pozostaje w zgodzie z utrwaloną praktyką decyzyjną, może zostać uzasadniona w sposób zwięzły, na przykład poprzez odesłanie do tej praktyki, jednak w przypadku gdy taka decyzja idzie znacznie dalej niż wcześniejsze decyzje, Komisja musi dokładnie przedstawić swój tok rozumowania (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique i in. przeciwko Komisji, pkt 31, oraz wyrok z dnia 30 września 2003 r. w sprawie C-301/96 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. s. I-9919, pkt 88 i 92).

45 Jak zauważył rzecznik generalny w pkt 38 swojej opinii, wymóg ten ma a fortiori zastosowanie w przypadku podnoszonego dorozumianego uzasadnienia.

46 Nie ulega wątpliwości, że w okresie, gdy wydana została sporna decyzja, żaden przepis prawa wspólnotowego ani orzecznictwo Trybunału lub Sądu nie przewidywały, że odsetki, jakie ma obejmować pomoc podlegająca odzyskaniu, powinny zostać obliczone według metody składanej. Wręcz przeciwnie — jak zauważył Sąd w pkt 40 zaskarżonego wyroku — w komunikacie z 2003 r. Komisja wyraźnie przyznała, iż pojawiła się wątpliwość, czy odsetki te powinny być proste, czy składane, oraz uznała za pilne wyjaśnienie swojego stanowiska w tym względzie. W związku z tym poinformowała ona państwa członkowskie i zainteresowane strony, że we wszystkich decyzjach nakazujących odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy, które instytucja ta wyda w przyszłości, będzie ona stosować składaną stopę procentową.

47 Co więcej, należy stwierdzić, że w swojej odpowiedzi datowanej na 11 września 2006 r. na pismo Sądu z dnia 27 lipca 2006 r. Komisja przyznała, że jej negatywne decyzje końcowe wydane przed sporną decyzją nie precyzowały, iż stosowana ma być metoda składanych stóp procentowych.

48 Zresztą — zgodnie ze stwierdzeniami Sądu w pkt 42 zaskarżonego wyroku — Komisja nie była w stanie powołać się na jakąkolwiek decyzję nakładającą faktycznie odsetki składane wydaną przed zaskarżoną decyzją. Przed Trybunałem Komisja zadowoliła się w tym względzie twierdzeniem, bez jego bliższego sprecyzowania, że podała już Sądowi przykłady przypadków pomocy państwa, w których instytucja ta zastosowała odsetki składane.

49 Wobec tego Sąd słusznie stwierdził w pkt 43 zaskarżonego wyroku, że nałożenie w niniejszej sprawie odsetek składanych było pierwszym przejawem nowej, ważnej polityki Komisji, której instytucja ta w ogóle nie wyjaśniła.

50 Z tego wynika — wbrew temu, co twierdzi Komisja — że nawet gdyby w spornej decyzji zostało sprecyzowane, że korzyści wynikające z pomocy muszą zostać zniesione, aby przywrócić wcześniej istniejącą sytuację, użycie składanej stopy procentowej nie mogłoby być postrzegane jako nieodzownie zawarte w sposób dorozumiany w uzasadnieniu spornej decyzji.

51 W związku z tym należy oddalić zarzut drugi jako bezzasadny.

W przedmiocie zarzutu trzeciego

Argumentacja stron

52 Odnosząc się do pkt 42 zaskarżonego wyroku, Komisja twierdzi, że wyrok ten przenosi niezgodnie z prawem ciężar dowodu w postępowaniach w sprawie pomocy państwa i w postępowaniach przed Sądem. Jej zdaniem departament Loiret nie przedstawił żadnego dowodu na poparcie twierdzenia, że Komisja zmieniła swoją praktykę oraz że w każdym razie to twierdzenie zostało obalone przez Komisję, w szczególności w jej odpowiedzi z dnia 11 września 2006 r. na pytanie Sądu.

53 Departament Loiret uważa, że ten zarzut jest błędny pod względem faktycznym i prawnym. Jako że departament ten wystarczająco przedstawił przed Sądem swój zarzut mający na celu stwierdzenie nieważności spornej decyzji oparty na braku uzasadnienia, zważywszy na wcześniejszą praktykę, do Komisji — per definitionem najlepszego znawcy jej własnej praktyki — należało sprostowanie tych twierdzeń, które w jej opinii były nietrafne.

54 Scott zauważa również, że departament Loiret i ona sama przedstawili Sądowi w szczegółowy sposób, iż z ich ustaleń wynika, że Komisja nigdy nie użyła obliczenia odsetek składanych przed wydaniem spornej decyzji. Jej zdaniem powoływanie się na przeniesienie ciężaru dowodu w tej kwestii jest całkowicie bezzasadne.

Ocena Trybunału

55 Tytułem wstępu należy zauważyć, że kwestia tego, jaka była praktyka decyzyjna Komisji przed wydaniem spornej decyzji, jest co do zasady kwestią natury faktycznej, której Trybunał nie może rozstrzygnąć w ramach odwołania, gdyż Sąd jest jako jedyny właściwy do ustalenia i dokonania oceny istotnych okoliczności faktycznych, jak również do dokonania oceny dowodów (zob. podobnie wyrok z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5425, pkt 177 i 180).

56 Natomiast Trybunał jest właściwy do sprawdzenia, czy przestrzegane były wymogi proceduralne dotyczące ciężaru dowodu i postępowania dowodowego (zob. podobnie wyroki z dnia 17 grudnia 1998 r. w sprawie C-185/95 P Baustahlgewebe przeciwko Komisji, Rec. s. I-8417, pkt 24, oraz ww. wyrok w sprawie Bertelsmann i Sony Corporation of America przeciwko Impala, pkt 29).

57 Niemniej jednak należy od razu przypomnieć, że niewystarczające uzasadnienie o charakterze naruszającym art. 253 WE stanowi naruszenie istotnych wymogów proceduralnych w rozumieniu art. 230 WE, a ponadto zarzut, który sędzia wspólnotowy może albo wręcz musi rozpoznać z urzędu (wyrok z dnia 20 lutego 1997 r. w sprawie C-166/95 P Komisja przeciwko Daffix, Rec. s. I-983, pkt 24, i ww. wyrok w sprawie Bertelsmann i Sony Corporation of America przeciwko Impala, pkt 174).

58 Sąd mógł zatem w ramach analizy mającej na celu ustalenie, czy sporna decyzja była, czy nie była wystarczająco uzasadniona w odniesieniu do obliczenia odsetek, zbadać

kwestię tego, jaka była praktyka decyzyjna Komisji przed wydaniem spornej decyzji, zadać pytania tej instytucji w tej kwestii i wyciągnąć z jej odpowiedzi konieczne wnioski.

59 Wobec tego nie można uwzględnić zarzutu trzeciego.

W przedmiocie zarzutu czwartego

Argumentacja stron

60 Odnosząc się do pkt 50 i 52 zaskarżonego wyroku, Komisja uważa, że Sąd niesłusznie doszedł w nich do wniosku, że Komisja jest prawnie zobowiązana do udowodnienia, że beneficjent czerpie korzyść z pomocy w dniu wydania nakazu jej odzyskania. Jej zdaniem ta koncepcja opiera się na błędzie dotyczącym głównego przedmiotu i celu uregulowań w sprawie pomocy państwa, które w rzeczywistości odnoszą się do konkurencji między państwami członkowskimi, a nie do konkurencji między przedsiębiorstwami. Komisja ustala jedynie, że przesłanki określone w art. 87 ust. 1 WE są spełnione w dniu przyznania pomocy. W opinii tej instytucji nie jest ona ani zobowiązana do sprawdzenia jeszcze raz, że te przesłanki są spełnione w momencie wydania nakazu odzyskania pomocy, ani upoważniona do takiego działania.

61 Zdaniem departamentu Loiret zarzut ten jest bezzasadny, gdyż przyznaje on zaskarżonemu wyrokowi zasięg, jakiego on nie ma. Sąd nie zamierza bowiem w żadnym wypadku ustanowić jako nowej przesłanki zwrotu pomocy sprawdzenia, że Scott nadal dysponuje korzyścią w dniu wydania decyzji negatywnej. On po prostu

chce, by taka decyzja umożliwiała mu upewnienie się co do zasadności kwantyfikacji tej korzyści w tym dniu w świetle toku rozumowania i wybranych parametrów technicznych.

62 Scott twierdzi, że w tej kwestii Sąd ograniczył się w zaskarżonym wyroku do przedstawienia swojej krytyki braku jakiegokolwiek uzasadnienia w odniesieniu do zastosowania odsetek składanych w spornej decyzji.

Ocena Trybunału

63 Jak wynika z pkt 48–52 zaskarżonego wyroku, Sąd nie zamierzał ustanowić jako ogólnej zasady, że aby móc nakazać odzyskanie pomocy państwa, Komisja jest zobowiązana udowodnić, iż beneficjent nadal czerpie korzyść z tej pomocy w dniu wydania nakazu jej odzyskania. Rozważania Sądu dotyczące kwestii, czy w tym dniu beneficjent nadal czerpie korzyść z pomocy, stanowią jednoznacznie część analizy mającej na celu ustalenie, czy użycie składanej stopy procentowej jest uzasadnione koniecznością zniesienia korzyści, z której beneficjent miał pożytek.

64 Zarzut ten jest zatem bezzasadny, jako że opiera się on na błędnej interpretacji zaskarżonego wyroku. Jest on zresztą bezskuteczny w zakresie, w jakim stwierdzenie Sądu zawarte w pkt 43 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym Komisja w żaden sposób nie wyjaśniła, dlaczego zastosowała po raz pierwszy składaną stopę procentową, wystarcza samo w sobie, by poprzeć wniosek przedstawiony w pkt 54 zaskarżonego wyroku, że sporna decyzja nie jest dostatecznie uzasadniona.

W przedmiocie zarzutu piątego

Argumentacja stron

65 Odnosząc się do pkt 51 zaskarżonego wyroku, Komisja uznaje, że wyrok ten niezgodnie z prawem opiera się na spekulacjach, a nie na dowodach w odniesieniu do podnoszonej ceny sprzedaży aktywów fabryki na rzecz Procter & Gamble w 1998 r. Komisja przypomina przepisy dotyczące ciężaru dowodu zarówno przed nią, jak i przed Sądem oraz zauważa, że w spornej decyzji zostało wskazane, iż w każdym wypadku żaden dowód nie został dostarczony w celu wykazania takiej ceny sprzedaży.

66 Departament Loiret twierdzi, że ten zarzut odnosi się do uzupełniającego punktu, w którym została przedstawiona jedna z wielu okoliczności, i zmierza do podważenia oceny okoliczności faktycznych dokonanej przez Sąd. Z tego powodu zarzut ten jest jego zdaniem niedopuszczalny.

67 Scott twierdzi, że zakwestionowany punkt zaskarżonego wyroku zawiera jedynie opis sytuacji faktycznej przed Sądem, tak że Komisja nie jest uprawniona do dyskutowania jego treści. Ponadto punkt ten mógłby zostać usunięty, co nie doprowadziłoby do podważenia zaskarżonego wyroku.

Ocena Trybunału

68 Zarzut piąty dotyczy fragmentu zaskarżonego wyroku, w którym Sąd — w ramach analizy mającej na celu ustalenie, czy użycie składanej stopy procentowej jest uzasadnione koniecznością zniesienia korzyści, z której beneficjent miał pożytek — chciał podkreślić swoje wątpliwości co do wartości korzyści, jaką Scott dysponowała w dniu wydania spornej decyzji.

69 Zarzut ten — podobnie jak zarzut czwarty — jest zatem bezskuteczny w zakresie, w jakim stwierdzenie Sądu zawarte w pkt 43 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym Komisja w żaden sposób nie wyjaśniła, dlaczego zastosowała po raz pierwszy składaną stopę procentową, wystarcza samo w sobie, by poprzeć wniosek przedstawiony w pkt 54 zaskarżonego wyroku, że sporna decyzja nie jest dostatecznie uzasadniona.

W przedmiocie zarzutu szóstego

Argumentacja stron

70 Odnosząc się do pkt 51 i 52 zaskarżonego wyroku, Komisja twierdzi, że w wyroku tym Sąd niesłusznie uznał, iż podnoszona cena sprzedaży aktywów fabryki na rzecz Procter & Gamble w 1998 r. jest, jedenaście lat po przyznaniu pomocy, właściwa dla celów obliczenia kwoty pomocy państwa podlegającej odzyskaniu.

71 Podnosi ona, iż nie ulega wątpliwości, że Scott otrzymała znaczącą pomoc państwa i że istnieje wiele powodów, które mogłyby wyjaśnić spadek wartości aktywów. Wartość bezprawnie przyznanej pomocy, która jest niezgodna ze wspólnym rynkiem, oblicza się w dniu jej przyznania, a cel polegający na przywróceniu wcześniejszej sytuacji wiąże się nieuchronnie z obliczeniem odsetek składanych, niezależnie od tego, co beneficjent uczynił z pomocą w czasie, który upłynął od jej przyznania.

72 Zdaniem departamentu Loiret zarzut ten jest niedopuszczalny w zakresie, w jakim jest on skierowany przeciwko ocenie okoliczności faktycznych dokonanej przez Sąd. Co więcej, z uwagi na to, że pkt 50 i 51 zaskarżonego wyroku zawierają uzupełniające uzasadnienie, zarzuty odnoszące się do nich są zatem bezskuteczne. Scott wysuwa te same argumenty co w ramach zarzutu piątego.

Ocena Trybunału

73 Podobnie jak zarzut piąty, zarzut szósty odnosi się do fragmentu zaskarżonego wyroku, w którym Sąd — w ramach analizy mającej na celu ustalenie, czy użycie składanej stopy procentowej jest uzasadnione koniecznością zniesienia korzyści, z której beneficjent miał pożytek — chciał podkreślić swoje wątpliwości co do wartości korzyści, jaką Scott dysponowała w dniu wydania spornej decyzji.

74 Zarzut ten jest zatem również bezskuteczny w zakresie, w jakim stwierdzenie Sądu zawarte w pkt 43 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym Komisja w żaden sposób nie wyjaśniła, dlaczego zastosowała po raz pierwszy składaną stopę procentową, wystarcza samo w sobie, by poprzeć wniosek przedstawiony w pkt 54 tego wyroku, że sporna decyzja nie jest dostatecznie uzasadniona.

W przedmiocie zarzutu siódmego

Argumentacja stron

75 Odnosząc się do pkt 53 zaskarżonego wyroku, Komisja uważa, że Sąd niesłusznie uznał w tym wyroku, iż w przypadku gdy decyzja końcowa w dziedzinie pomocy państwa milczy na ten temat, kwestia tego, czy stopa procentowa mająca zastosowanie w przypadku odzyskania pomocy jest prosta, czy składana, podlega „procedurom krajowym".

76 Konieczność użycia składanej stopy procentowej stanowi — zdaniem Komisji — kwestię materialną, a nie proceduralną, podobnie jak sama stopa procentowa. Chodzi tu o istotną kwestię prawa wspólnotowego, jako że celem jest wyeliminowanie korzyści w całości i przywrócenie wcześniej istniejącej sytuacji, co wymaga prawidłowego zmierzenia wartości pieniądza w czasie.

77 Ponadto Komisja twierdzi, że gdyby użycie składanej stopy procentowej stanowiło kwestię proceduralną, rozporządzenie nr 794/2004 byłoby per definitionem niezgodne z prawem, gdyż wkraczałoby w dziedziny należące do kompetencji państw członkowskich na podstawie art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999.

78 Departament Loiret uważa, że ten zarzut nie zasługuje na uwzględnienie. Wprawdzie metoda aktualizacji pomocy państwa uznanej za niezgodną z prawem stanowi kwestię materialną podlegającą prawu wspólnotowemu, ale prawo to w przypadku milczenia decyzji końcowej na ten temat odesłałoby w ówczesnym czasie do prawa krajowego.

79 Scott uważa, że z uwagi na stan prawny wynikający między innymi z pkt 88 wyżej wymienionego wyroku w sprawie Siemens przeciwko Komisji i praktyki stosowanej w czasie, o którym mowa, spornej decyzji nie można w rozsądny sposób interpretować w ten sposób, że nakazano w niej władzom francuskim wyjść poza reguły ustalone w prawie krajowym i dokonać obliczenia odsetek składanych w celu zaktualizowania kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu między datą wydania tej decyzji a datą faktycznego odzyskania.

Ocena Trybunału

80 Artykuł 2 ust. 2 zdania pierwsze i drugie spornej decyzji stanowi:

„Odzyskanie [pomocy, o której mowa,] następuje bezzwłocznie zgodnie z przepisami prawa krajowego, pod warunkiem że pozwalają one na natychmiastowe i skuteczne wykonanie niniejszej decyzji. Pomoc podlegająca odzyskaniu obejmuje odsetki naliczane od dnia, w którym pomoc została oddana do dyspozycji beneficjenta, aż do dnia jej odzyskania".

81 To sformułowanie należy odczytywać z uwzględnieniem stanu prawa wspólnotowego oraz praktyki Komisji w kwestii aktualizacji kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu, tak jak przedstawiały się one w dniu wydania spornej decyzji.

82 Jak zostało stwierdzone w pkt 46 niniejszego wyroku, w okresie gdy wydana została sporna decyzja, żaden przepis prawa wspólnotowego ani orzecznictwo Trybunału lub Sądu nie przewidywały, czy odsetki, jakie ma obejmować pomoc podlegająca odzyskaniu, powinny zostać obliczone według metody prostej bądź składanej.

83 Wprawdzie metoda aktualizacji niezgodnej z prawem pomocy stanowi kwestię materialną, a nie proceduralną, jednak należy stwierdzić, że — jak słusznie zauważa departament Loiret — Komisja wskazała w swoim piśmie do państw członkowskich SG (91) D/4577 z dnia 4 marca 1991 r., iż decyzja końcowa, w której stwierdza ona niezgodność pomocy ze wspólnym rynkiem, „przewiduje odzyskanie kwoty pomocy przekazanej już niezgodnie z prawem; odzyskanie pomocy następuje zgodnie z przepisami prawa krajowego, w tym przepisami dotyczącymi odsetek za opóźnienie od wierzytelności państwa, przy czym odsetki powinny zacząć normalnie biec od dnia przyznania spornej pomocy niezgodnej z prawem”.

84 W piśmie tym kwestia nałożenia odsetek była zatem powiązana z proceduralnymi szczegółowymi zasadami odzyskiwania pomocy i pismo to odsyłało w tym względzie do prawa krajowego. Dopiero w komunikacie Komisji dotyczącym przestarzałego charakteru niektórych dokumentów w sprawie polityki w dziedzinie pomocy państwa (Dz.U. 2004, C 115, s. 1) Komisja poinformowała państwa członkowskie i zainteresowane osoby trzecie, iż nie zamierza już stosować wspomnianego powyżej pisma, które uznaje ona — podobnie zresztą jak inne dokumenty wskazane w tym komunikacie — za „tekst dotyczący kwestii proceduralnych w dziedzinie pomocy państwa”.

85 Z uwagi na to, że w spornej decyzji nie zostało wyraźnie wskazane, iż pomoc podlegająca odzyskaniu powinna zostać zaktualizowana na podstawie składanej stopy procentowej, oraz że ponadto nie jest kwestionowane, że prawo francuskie przewiduje stosowanie prostej stopy procentowej, Sąd słusznie zatem zinterpretował art. 2 ust. 2 spornej decyzji w ten sposób, że przepis ten skutkuje tym, iż odsetki mające zastosowanie do okresu od dnia wydania spornej decyzji do dnia odzyskania pomocy zostają obliczone według prostej stopy procentowej, oraz stwierdził, że z tego powodu sporna decyzja zawiera oczywistą niespójność.

86 W związku z tym należy również oddalić zarzut siódmy.

W przedmiocie zarzutu ósmego

Argumentacja stron

87 Komisja twierdzi, że zaskarżony wyrok jest nieproporcjonalny, jako że Sąd stwierdził w nim nieważność spornej decyzji w całości (w zakresie w jakim dotyczy ona działki i fabryki) na podstawie wniosków, które ograniczały się do uzasadnienia użycia składanej stopy procentowej. Tymczasem kwestia odsetek mogła i powinna była zostać oddzielona od kwestii kwoty głównej oraz kwestia odsetek składanych mogła i powinna była zostać oddzielona od kwestii odsetek prostych. Początkowa kwota pomocy, która została stwierdzona w spornej decyzji, i użycie prostej stopy procentowej nie zostały bowiem zakwestionowane w zaskarżonym wyroku.

88 Zarzut ósmy nie zmienia przedmiotu sporu. Podstawy odwołania wyliczone w art. 58 akapit pierwszy zdanie drugie Statutu Trybunału Sprawiedliwości odnoszą się per definitionem do kwestii, które mogą powstać lub zostać naświetlone w wyroku Sądu. W niniejszej sprawie sam zaskarżony wyrok narusza — zdaniem Komisji — prawo wspólnotowe.

89 Komisja twierdzi, iż utrzymanie w mocy wyroku (wydanego przeciwko Komisji w niniejszej sprawie) mimo naruszenia prawa, bez żadnej możliwości ponownego zbadania w postępowaniu odwoławczym, byłoby zdecydowanie niesprawiedliwe i niezgodne z wymogiem skutecznej ochrony sądowej. Wniosek ten znajduje oparcie w art. 113 § 1 regulaminu Trybunału, który przypomina podstawową regułę, zgodnie

z którą żądanie stwierdzenia nieważności, w całości lub w części, orzeczenia Sądu dotyczy per definitionem kwestii, które mogą być przedmiotem odwołania.

90 Co więcej, zarzut ósmy nie jest powiązany z samymi zarzutami mającymi na celu stwierdzenie nieważności, tak jak zostały one przyjęte przez Sąd, lecz raczej z ich skutkami. Komisja nie sądzi, że na pozwanym przed Sądem ciąży zbadanie w sposób spontaniczny — na rzecz skarżącego lub Sądu — jakie mogłyby być różne skutki wygrania sprawy przez stronę przeciwną. Zobowiązywałoby to pozwanego do przedstawienia całej pomocniczej argumentacji opartej na przypuszczeniach co do tego, co może zrobić lub czego nie może zrobić Sąd.

91 Departament Loiret i Scott uważają, że ten zarzut jest niedopuszczalny, ponieważ rozszerza on przedmiot sporu i stanowi nowy wniosek, jako że Komisja w żadnym momencie nie wniosła do Sądu o orzeczenie jedynie częściowej nieważności, choć kwestia krytyki metody aktualizacji została wyraźnie podniesiona.

92 Ponadto utrzymują oni, iż rozdzielenie kwestii odsetek prostych i składanych, o czego uwzględnienie Trybunał został poproszony w ramach tego zarzutu w celu zmiany zaskarżonego wyroku, doprowadziłoby do istotnej zmiany samej spornej decyzji, choć w dziedzinie pomocy państwa Sądowi nie przysługuje prawo nieograniczonego orzekania. Metoda obliczania odsetek stanowi element, który jest nieodłączną częścią obliczenia prowadzącego do uzyskania ostatecznej kwoty pomocy, i uzasadnienie jej wyboru jest tak samo ważne jak uzasadnienie stwierdzenia niezgodności z prawem pomocy i obliczenia jej kwoty przed aktualizacją. Ich ostateczna nierozerwalność zakazuje doprowadzenia do stwierdzenia częściowej nieważności.

Ocena Trybunału

— W przedmiocie dopuszczalności zarzutu ósmego

93 Zgodnie z art. 58 akapit pierwszy Statutu Trybunału Sprawiedliwości odwołanie do Trybunału jest ograniczone do kwestii prawnych i może być oparte na zarzutach odnoszących się między innymi do naruszenia prawa wspólnotowego przez Sąd.

94 Ponadto art. 113 § 2 regulaminu Trybunału przewiduje, że odwołanie nie może zmieniać przedmiotu postępowania, które toczyło się przed Sądem.

95 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem kompetencje Trybunału są co do zasady ograniczone do oceny rozstrzygnięcia prawnego w kwestii zarzutów, które były roztrząsane w pierwszej instancji (wyroki z dnia 1 czerwca 1994 r. w sprawie C-136/92 P Komisja przeciwko Brazzelli Lualdi i in., Rec. s. I-1981, pkt 59, oraz z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie C-266/05 P Sison przeciwko Radzie, Zb.Orz. s. I-1233, pkt 95).

96 W drodze tego zarzutu Komisja nie dąży do zakwestionowania rozstrzygnięcia prawnego jako takiego, jakiego dokonał Sąd w kwestii roztrząsanego przed nim zarzutu. Krytykuje ona raczej skutki wyciągnięte przez Sąd z jego wniosku, iż należy uwzględnić piątą część zarzutu drugiego podniesionego przez departament Loiret, zgodnie

z którym Komisja, nakładając odsetki składane, nie uzasadniła w wystarczający sposób swojej decyzji o aktualizacji wartości pomocy. Zdaniem Komisji Sąd niesłusznie bowiem, gdyż z naruszeniem zasady proporcjonalności, na podstawie tylko tego wniosku stwierdził nieważność spornej decyzji w całości, w zakresie w jakim dotyczy ona pomocy przyznanej w formie preferencyjnej ceny działki, o której mowa.

97 Jeżeli Trybunał jest właściwy do oceny rozstrzygnięcia prawnego dokonanego w kwestii zarzutów, które były roztrząsane przed Sądem, to musi on — pod rygorem pozbawienia postępowania odwoławczego istotnej części jego sensu — być również właściwy do dokonania oceny skutków prawnych wyciągniętych przez Sąd z takiego rozstrzygnięcia, które stanowią również kwestię prawną.

98 W tym kontekście należy ponadto zwrócić uwagę na to, że konkretne skutki, jakie Sąd może w danym przypadku wyciągnąć w swoim wyroku z dokonanego przez siebie stwierdzenia, iż zarzut jest zasadny, nie mogą zostać koniecznie przewidziane przez strony w trakcie postępowania przed Sądem.

99 Z powyższego wynika, że zarzut podniesiony w ramach odwołania wobec skutku prawnego wyciągniętego przez Sąd z rozstrzygnięcia prawnego, jakiego dokonał on w kwestii roztrząsanego przed nim zarzutu, nie może być traktowany jako „[zmieniający] przedmiot […] postępowania, które toczyło się przed Sądem" w rozumieniu art. 113 § 2 regulaminu Trybunału.

100 Ponadto — wbrew temu, co twierdzą departament Loiret i Scott — zarzut ósmy nie stanowi również nowego wniosku, niedopuszczalnego zgodnie z art. 113 § 1 tiret drugie wspomnianego powyżej regulaminu.

101 Jak podniósł rzecznik generalny w pkt 93 swojej opinii, należy uznać, że przedstawione przez Komisję przed Sądem żądanie oddalenia skargi wniesionej przez departament Loiret zawiera w sobie również węższe żądanie ewentualnego oddalenia skargi jedynie w części.

102 Wobec tego zarzut niedopuszczalności podniesiony przez departament Loiret i Scott wobec zarzutu ósmego powinien zostać oddalony.

— W przedmiocie zasadności zarzutu ósmego

103 Zgodnie z art. 231 akapit pierwszy WE i art. 224 akapit szósty WE, jeżeli skarga jest zasadna, Sąd orzeka o nieważności danego aktu.

104 W tym względzie należy po pierwsze stwierdzić, że sam fakt, iż Sąd uznaje za zasadny zarzut podniesiony przez stronę skarżącą na poparcie jej skargi o stwierdzenie nieważności, nie pozwala mu na automatyczne stwierdzenie nieważności zaskarżonego aktu w całości. Stwierdzenie całkowitej nieważności nie może bowiem nastąpić, gdy z całą oczywistością dany zarzut, który odnosi się wyłącznie do specyficznego aspektu zakwestionowanego aktu, może uzasadniać jedynie stwierdzenie częściowej nieważności.

105 Po drugie, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem stwierdzenie nieważności w części wspólnotowego aktu prawnego jest możliwe jedynie w przypadku, gdy te części, o których stwierdzenie nieważności wniesiono, mogą zostać oddzielone od reszty aktu (wyrok z dnia 24 maja 2005 r. w sprawie C-244/03 Francja przeciwko Parlamentowi i Radzie, Zb.Orz. s. I-4021, pkt 12 oraz przytoczone tam orzecznictwo).

106 Ten wymóg rozdzielności nie jest spełniony, jeśli konsekwencją stwierdzenia nieważności aktu w części jest zmiana jego istoty (ww. wyrok w sprawie Francja przeciwko Parlamentowi i Radzie, pkt 13).

107 W niniejszym przypadku bezsporne jest, że kwestia tego, czy początkowa kwota pomocy powinna zostać zaktualizowana przy użyciu prostej bądź składanej stopy procentowej, nie wpływa na stwierdzenie dokonane w spornej decyzji, że pomoc jest niezgodna ze wspólnym rynkiem i że powinna zostać odzyskana.

108 W tym względzie należy między innymi stwierdzić, że w samej sentencji spornej decyzji wyróżnia się w art. 1 tej decyzji początkową kwotę spornej pomocy i zaktualizowaną

kwotę. Ani ze spornej decyzji, ani z zaskarżonego wyroku nie wynika argument, który sprzeciwiałby się uznawaniu kwestii odsetek za dającą się oddzielić od początkowej kwoty pomocy.

109 Natomiast wbrew temu, co twierdzi Komisja, Sądowi nie można zarzucać, iż nie oddzielił kwestii odsetek składanych od kwestii odsetek prostych. Z jednej strony Sąd nie mógłby zastąpić aktualizacji początkowej kwoty pomocy dokonanej na podstawie składanej stopy procentowej zastosowaniem prostej stopy procentowej, nie zmieniając przy tym istoty spornej decyzji. Z drugiej strony należy zauważyć, że w pkt 45–47 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził, że uzasadnienie spornej decyzji jest również niewystarczające w odniesieniu do zastosowania stopy procentowej w wysokości 5,7% dla trzynastoletniego okresu.

110 Z powyższego wynika, że zarzut ósmy powinien zostać uwzględniony w części, w której zarzuca się w nim Sądowi, iż nie oddzielił kwestii odsetek od kwestii kwoty głównej i stwierdził nieważność spornej decyzji w całości w zakresie, w jakim dotyczy ona działki i fabryki, na podstawie wniosków, które ograniczały się do uzasadnienia aktualizacji początkowej kwoty pomocy.

W przedmiocie skierowania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd

111 Zgodnie z art. 61 akapit pierwszy Statutu Trybunału Sprawiedliwości jeśli odwołanie jest zasadne, Trybunał uchyla orzeczenie Sądu. Trybunał może zatem wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala, lub skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.

112 Z uwagi na to, że Sąd zbadał jedynie piątą część zarzutu drugiego podniesionego przez departament Loiret na poparcie jego skargi, Trybunał uważa, że stan postępowania nie pozwala na wydanie orzeczenia w niniejszej sprawie. Wobec tego należy skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.

113 Jako że sprawa musi zostać skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd, rozstrzygnięcie o kosztach niniejszego postępowania odwoławczego nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

1) Wyrok Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie T-369/00 Département du Loiret przeciwko Komisji zostaje uchylony.

2) Sprawa zostaje przekazana do ponownego rozpoznania Sądowi Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich.

3) Rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie.

Podpisy